

ВІД ПЕРЕКЛАДАЧА: СУСІДСЬКІ РОЗДУМИ З ПРИВОДУ 20-РІЧЧЯ

Минулий 20-літній ювілей незалежності України та її національної історіографії не дав примітних спалахів рефлексії щодо пройденого шляху та майбутніх перспектив розвитку української історичної науки. Почасти, це сталося через політичний офіціоз «останнього призову», який явно тяготиться «історичними» складниками ювілейних подій, підміняючи їх спекулятивним моралізаторством «про все взагалі і ні про що по суті» та «обрядовими» ритуалами, від яких також відгонить певною фальшю.

Відтак, чимало науковців, більш чи менш спроможних на цікаві рефлексії «з нагоди», поставилися до цього завдання як до «волення в пустелі» і вирішило не витратити на це час і сили. Та, хоча й мовчання буває промовистим, але міркування бодай «на виріст», як і порівняння, як там із цим таки у сусідів ведеться, також завжди не зайві для будь-якого інтелектуального середовища.

У цьому контексті мене зацікавив текст польського історика Томаша Вісліча, близького мені як за віком (для нас обох це 20-ліття національних історіографій більш-менш збігається із власним «життям в науці»), так і за історіографічним досвідом (обох нас еднають зацікавлення проблематикою раннього модерну та теорією історіографії). Ця досить лаконічна стаття написана з нагоди 20-ліття польської пострадянської історіографії (1989–2009) уперше опублікована на шпальтах часопису «Przegląd Humanistyczny» (№ 5/6, 2010) і вже може претендувати на 2- або й 3-річну (враховуючи певне «запізнення» із публікацією цього випуску «Історіографічних досліджень в Україні») «витримку часом».

Співзвучність досвідів польської і української «незалежних» історіографій читач може оцінити з наведеного нижче перекладу. Так, подекуди це порівняння подібне до міряння «панцерних гусар» із козаками (останні, як писав один автор з початку XVII ст., «є люди голі», а отже платять за свої «перемоги» або більшою кров'ю, або асиметричними «фортелями»). Сподіваюся, утім, що «пропозиції від сусіда» ще стануть у нагоді вітчизняній історичній науці.